

Het Federaal Planbureau onderzoekt en actualiseert de financiële vooruitzichten van de sociale zekerheid tegen 2050.

De vergrijzing en de gevolgen ervan op de financiële vooruitzichten van de sociale zekerheid zijn een belangrijke maatschappelijke uitdaging. Het Federaal Planbureau heeft dit probleem geanalyseerd en de resultaten van die analyse staan in de Planning Paper 91, met als titel "Verkenning van de financiële evolutie van de sociale zekerheid 2000-2050".

Welke toekomst heeft de sociale zekerheid in België?

Een dalend geboortecijfer, een hogere levensverwachting, een massale toetreding tot het pensioen van de babyboomgeneratie vanaf 2010: de pensioenuitgaven en de uitgaven voor gezondheidszorg zullen stijgen, maar in welke mate? Zullen er genoeg actieven zijn om hieraan het hoofd te bieden? Zullen zij meer socia-lezekerheidsbijdragen en belastingen moeten betalen?

Het Federaal Planbureau probeert op die vragen, die al een tiental jaren opduiken, een antwoord te geven. Hierbij houdt het rekening met de demografische factor en met zoveel mogelijk andere elementen: de evolutie van de deelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt, de economische groei, de berekeningsmethode van de pensioenen en andere sociale toelagen, het "globaal beheer" van de sociale zekerheid, de algemene begrotingsontwikkeling.

Deze publicatie heeft tot doel de besluitvormers en het geïnteresseerde publiek doorzichtige en regelmatig geactualiseerde informatie te verschaffen. Dat is onontbeerlijk voor het goede verloop van het democratisch debat over de toekomst van de sociale zekerheid.

Meerdere scenario's

Tegen 2050 - de tijdspanne, die door de bevolkingsvooruitzichten wordt vooropgesteld – zijn voorspellingen niet echt mogelijk. Op basis van een gedetailleerd model van ons socialezekerheidsstelsel kan echter de omvang van de financiële problemen worden geraamd, waarmee het stelsel in verschillende scenario's te kampen zou hebben. In de "Verkenning van de financiële evolutie van de sociale zekerheid 2000-2050" worden meerdere demografische en economische scenario's voorgesteld waarmee het mogelijk is de "weerstand" van het Belgische stelsel van sociale bescherming binnen zijn huidige regelgeving te testen tegen de schok van de vergrijzing.

Demografische uitdaging en begrotingskosten van de vergrijzing

Voor elke 100 mensen van 20 tot 59 jaar zijn er momenteel 40 personen die 60 jaar en ouder zijn. In 2050 zullen er dat 70 zijn. In welke mate zal die demografische uitdaging tot uiting komen in een toename van de sociale uitgaven? Op basis van de scenario's, die door het FPB werden gebruikt, zouden de wettelijke pensioenuitgaven tussen 2,4 en 3,1 % van het bbp toenemen en de stijging van de overheidsuitgaven voor gezondheidszorg zou rond 3 % schommelen. De relatieve vermindering van de uitgaven voor de jongere leeftijdsgroepen (kinderbijslag, werkloosheidsuitkering, ...), daarentegen, zou de groei van de uitgaven met ongeveer 2 % van het bbp doen dalen.

In totaal zouden de begrotingskosten van de vergrijzing tegen 2050 tussen 3,3 en 3,9 % van het bbp liggen (zie tabel hierna). Die cijfers verminderen met 0,5 % van het bbp indien rekening wordt gehouden met de mechanische weerslag van de te verwachten daling van de schoolbevolking op de onderwijsuitgaven.

Een beheersbare impact van de demografische uitdaging, onder bepaalde voorwaarden

Zowel de stijging van de pensioenuitgaven als de begrotingskosten van de vergrijzing, hoe belangrijk ook, lijken bescheiden ten opzichte van de demografische uitdaging: een toename van 71 % ouderen in de bevolking tussen 2000 en 2050.

Die paradox is het gevolg van meerdere factoren: de te verwachten stijging van de werkgelegenheidsgraad; de pensioenhervorming waardoor de wettelijke pensioenleeftijd voor

vrouwen op 65 jaar gebracht wordt; de geleidelijke vermindering van het pensioen in percentage van het gemiddelde loon (zelfs als het pensioen in koopkracht toeneemt) als gevolg van de "loongrens" die bij de berekening van het pensioen gehanteerd wordt; het dalend aantal gepensioneerden met partner ten laste en de veroudering van de gepensioneerde bevolking.

Dit resultaat veronderstelt impliciet volgende voorwaarden:

- de verdere stijging van de vrouwelijke activiteitsgraden,
- de langetermijndaling van de werkloosheidsgraad,
- de voortzetting van een sociaal beleid dat weliswaar restrictief zou zijn voor de welvaartsaanpassingen van de sociale uitkeringen, maar waardoor het mogelijk zou zijn de loonontwikkeling door te berekenen in de uitkeringsplafonds,
- productiviteitswinsten die dicht in de buurt zouden blijven van de langetermijntrends van de Belgische economie.

Financiering van de budgettaire kost van de vergrijzing

De financiering van de budgettaire kost van de vergrijzing zou moeten kunnen rekenen op een daling van de rentelasten van de overheidsschuld (meer dan 5 % van het bbp in 50 jaar) die reeds ingezet is en zich zou voortzetten in de eerste decennia van de 21ste eeuw. Zo zouden de middelen die door de schuldafbouw zijn vrijgekomen, besteed kunnen worden aan de financiering van de budgettaire kost van de vergrijzing. Die optie hangt uiteraard volledig af van de latere politieke beslissingen.

De daling van de rentelasten over de hele periode zou echter vooral plaatsvinden de komende vijf à tien jaar (bijna 3 % van het bbp tussen 2000-2010). Het gaat om een periode waarin de vergrijzing nog niet ten volle tot ontwikkeling zal komen; mechanismen zoals het 'Zilverfonds' maken het bijgevolg mogelijk de begrotingsmarges die de volgende jaren zullen vrijkomen, naar een latere periode te transfereren.

M. ENGLERT, N. FASQUELLE, M.-J. FESTJENS, M. LAMBRECHT, M. SAINTRAIN, C. STREEL, S. WEEMAES "Verkenning van de financiële evolutie van de sociale zekerheid 2000 - 2050" (Federaal Planbureau, Planning Paper 91, januari 2002). Dit document kan afgedrukt worden van de internetsite van het Federaal Planbureau (www.plan.be) of worden besteld bij het Federaal Planbureau door contact op te nemen met de heer DEKENS (telefoon: 02/507.73.41).

Bijkomende inlichtingen kunnen verkregen worden via e-mail naar maltese@plan.be

Sociale uitgaven en uitgaven voor onderwijs in 2 macro-economische scenario's (% van het bbp – verschil tussen 2050 en 2000)

	Scenario van economische groei	
	2.3% per jaar	1.9% per jaar
Pensioenen	2.4	3.1
Gezondheidszorgen	3.0	3.1
Invaliditeit	-0.0	-0.0
Werkloosheid	-1.0	-1.0
Bruggpensioenen	-0.1	-0.1
Kinderbijslag	-0.9	-0.9
Overige socialezekerheidsuitgaven	-0.2	-0.2
Totaal zonder onderwijs	3.3	3.9
Onderwijs	-0.5	-0.5